

Foto: Siri Juell Rasmussen

Skal kua slaktes når oljen pumpes?

Jordbruket bør bli fossilfritt og helst karbonnøytralt til 2030, det kan skje ved smartere arealbruk, fornybar energi og forbedret husdyrhold. Men kua kan ikke holdes ansvarlig for fossil energi bruk

Christian Anton Smedshaug, daglig leder i AgriAnalyse | Landbruksbloggen
Publisert: 25.08.16 13:25 | Oppdatert: 25.08.16 14:14

De menneskeskapte årsaker til klimaendringene er i all hovedsak knyttet til bruk av fossil energi i en eller annen form, samt avskoging. Avskoging i seg selv er neppe nok alene til klimaendringene, så det er bruk av fossil energi som er kjernen i problemet. Problemet er at det haster å fase disse energiformene ut, men det positive er at verden nå ser muligheten for utfasing i stor grad fram mot midten av dette årtusen. Jo fortere, jo bedre selvsagt, og med dagens teknologiframgang ser det lovende ut.

Utslipp fra forbrenning av fossile karbon bidrar til klimaendringer og dette må man gjøre noe med i alle bransjer, enten det er transport, jordbruk eller industri. Riktig gjennomført, gjennom gode overgangsordninger og smarte nasjonale strategier, kan det også lede til ny vekst og nye industrielle muligheter. Noe som er særlig viktig for Norge, som nå skal omstilles fra sterk avhengighet av fossil sektor, til en revitalisert økonomi med sterk fastlandsindustri, fossilfri transport og oppvarming på fornybar energi.

Overgang til nullutslippssamfunnet er mulig, men krevende og vil ta tid. Særlig dersom vi skal komme ut med sterkere produksjon, som grunnlag for et enda bedre velferdssamfunn. Da må vi fokusere på de områder der vi vet vi kan få til raske endringer og samtidig ta vare på vår verdiskaping. Klimaendringer er verken den første eller siste store miljøutfordring vi står overfor, dessuten er dette en svært lang og omfattende omstilling i forhold til andre endringer, som utskifting av klorfluorgass i kjøleskap eller andre miljøsaker.

Også drøvtyggere slipper ut drivhusgass form av den kortlivede gassen metan, gjennom nettopp drøvtyggingen. Denne biologien har vært basisen for en stor dyregruppe i millioner av år, uten at dette har bidratt særlig til klimaendringer - før fossil karbon ble vår viktigste energikilde. Drøvtyggerens utnytting av grasarealer, derimot, har gitt grunnlag for produksjon av kjøtt, melk og hud som har vært bærebjelken i europeisk bosetting og økonomi i flere tusen år over store områder. Også nå er mye europeisk og norsk bosetting, knyttet til kombinasjonen av beiteland og husdyrdrift.

De totale utslipp av klimagasser fra jordbruket i Norge utgjør om lag 8 %. Av dette står drøvtyggere for halvparten, dvs. rundt 4 % av våre totale utslipp. Noe altså, men ikke avgjørende mye i det nasjonale regnskapet. Og utslippene har sunket med 15 % siden 1990, mens utslippene fra transport økt med over 30 %. Ikke overraskende, når vi også vet at antall kyr i Norge har falt med 2/3 siden andre verdenskrig, og med 50000 siden 1990.

Fordi menneskeskapt klimaendringer i hovedsak skyldes bruk av fossil energi, er det her vi må sette inn fokus. Det blir absurd å skulle slakte ku og sau, som baserer seg på en naturlig fordøyelsesprosess, og er del av et kretsløp med karbonbinding i beitemark under vekst, fordi brenning av fossil energi endrer klima. Derimot bør jordbruket som andre deler økonomien jobbe for å fase ut fossil energi på linje med andre sektorer.

Å legge begrensninger på drøvtyggere i Norge, gjennom avgifter, slik grønn skattekommisjon har tatt til ordet for, blir ekstra spesielt når vi vet at vårt storfehold er det i verdenstoppen med utslipp per produsert enhet. Vår kombinerte produksjonsform bygd på kurasen Norsk Rødt Fe (NRF), som er avlet både for melk og kjøtt, er nede i samlet utslipp på 18 kg CO₂ ekvivalenter per kg kjøtt og 1,7 kg per liter melk. Gjennomsnittlige globale utslipp er omkring 46 kg per kg slaktevekt for storfekjøtt og 2,8 kg per liter melk. De er særlig høye i spesialisert storfekjøtt produsert på svake beiter i Latin-Amerika og Karibien, opp mot 72 kg CO₂ per kg kjøtt. I Latin Amerika regner en med at 1/3 av klimagassutslippene fra storfekjøttproduksjonen er relatert til endring av arealbruk, med utvidelse av beite på bekostning av skog eller savanne som den brasilianske Cerradoen. Utslippetsintensiteten er også høy i Sør-Asia, Afrika sør for Sahara og Øst og Sørøst Asia. Her er utslippene i stor grad knyttet til dårlig fôr som fører til høyere metanutslipp og lavere slaktevekter. Dessuten kreves opptil fem år for å oppnå slaktealder, mot 18 til 20 md i Europa.

Derfor kan totale utslipp øke om vi senker antall melkedyr i Norge og får færre kalver til slakt, og isteden importerer kjøtt fra områder med høyere utslipp. Å sikre at norsk melkeproduksjon skjer med et antall melkekyr som dekker vårt behov for melk og mest mulig kjøtt vil være viktig for å produsere kjøtt på en effektiv måte. Da blir det viktig at virkemidlene i politikk finansieres slik at norsk grasareal kan utnyttes med flest mulig muler i marken. Det er også rasjonell storfedrift globalt sett.

Karbonbinding knyttet til gras- og beitemark er et spennende og ukjent område. Bedre kunnskap og driftsmetoder knyttet til beting og grashøsting vil kunne endret regnestykket for

drøvtyggeren i årene framover. Dessuten vil bedre gjødselbehandling gjennom biogass, kompost og andre løsninger kunne bidra til ytterligere senking og kanskje finner vi etter hvert bedre metoder for å ta opp metan fra kuas ånding. Videre kan lagring av biokull i jorda ytterligere forbedre regnestykket.

Med bedre driftsmetoder for karbonbinding effektiv husdyrproduksjon og et jordbruk som går over til fornybar energi med lokal energiproduksjon kan vi slå flere fluer i et smekk. Mer lokal verdiskaping, bedre storfehold og reduserte utslipp uten å slakte kua fordi vi har pumpet olje. Å rette baker for smed er aldri lurt.

Norsk Landbrukssamvirke og Nationen samarbeider om landbruksbloggen.

Følg Nationen på Facebook og bli oppdatert på nyheter og debatt om distriktene.

De totale utslipp av klimagasser fra jordbruket i Norge utgjør om lag 8 prosent. Av dette står drøvtyggere for halvparten, det vil si rundt 4 prosent av våre totale utslipp. Noe altså, men ikke avgjørende mye i det nasjonale regnskapet, skriver Christian Anton Smedshaug i AgriAnalyse. Foto: Siri Juell Rasmussen